

NAUJAUSI LIETUVIŠKI TERMINŲ ŽODYNAI

1998 m.

Pedagogikos terminai: sutrumpintas leidinys / L. Jovaiša; Lietuvos karo akademija. – Vilnius: LKA, 1998. – 57, [1] p.

Šis leidinys parengtas Lietuvos karo akademijoje pagal L. Jovaišos žodyną „Pedagogikos terminai“ (Kaunas, 1993). Pateikiami karinėje pedagogikoje dažniausiai vartojami bendrosios pedagogikos, didaktikos, auklėjimo teorijos ir kiti terminai bei jų aiškinimai. Išsamiau aiškinami dažnai vartojami, bet skirtingai suprantami didaktikos bei auklėjimo teorijos terminai. Sandara abėcėlinė. Terminai nekirčiuoti. Rodyklių nėra. Žodynėlis skirtas Lietuvos karo akademijos pedagogams, kariūnams ir klausytojams.

1999 m.

Bibliotekininkystės ir bibliografijos terminų žodynas: Sąs. 4: Bibliotekos fondai / N. Bliūdžiuvienė, V. Rimša; Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Lietuvos bibliotekininkystės centras; [redaktorių kolegija: V. Bulavas (pirm.) ... [et al.]. – 1999. – 198, [1] p.

Verčiamajame aiškinamajame žodyne pateikta 820 bibliotekos fondų bei fondotyros terminų, apibūdinančių fondų rūšis bei jų sudarymą, ir jų atitikmenys rusų, anglų, vokiečių kalbomis. Į žodyną įdėta neteiktinų terminų su nuorodomis į norminius. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodynas skirtas bibliotekų darbuotojams, visų pirma fondų komplektuotojams, fondininkams, profiliinių katedrų dėstytojams, doktorantams, studentams, archyvų darbuotojams bei kitiems specialistams.

Dailės terminų žodynas = Dictionnaire des termes des beaux arts: prancūzų–lietuvių, lietuvių–prancūzų kalbomis / V. Vitkauskienė; Vilniaus universitetas. – [Vilnius]: VU I-kla, 1999. – 180 p.

Šiame verčiamajame aiškinamajame žodyne pateikiami dažniausiai vartojami visų dailės rūšių ir meno teorijos terminai, kai kurie tikriniai pavadinimai. Didžioji meno terminų dalis į lietuvių kalbą atėjo iš prancūzų kalbos. Kadangi nemažos dalies terminų lietuviškų atitikmenų nepavyko rasti, tai jie paaiškinti aprašomuoju būdu paliekant prancūzišką transkripciją. Sandara abėcėlinė. Žodyno apimtis ir paskirtis nenurodyta. Leidinį sudaro dvi dalys: prancūzų–lietuvių verčiamasis aiškinamasis žodynas ir lietuvių–prancūzų verčiamasis aiškinamasis žodynas. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Yra rodyklė „Kai kurie žymesni pasaulio menininkai“, kurioje pavardės pateikiamos originalo kalba ir transkribuotos lietuviškai.

Dailės žodynas / Kultūros ir meno institutas, Vilniaus dailės akademija; [redaktorių kolegija: J. Mulevičiūtė (atsakomoji redaktorė) ... [et al.]. – Vilnius: VDA I-kla, 1999. – 494, [2] p.

Enciklopediniame žodyne pateikiami vaizduojamosios ir taikomosios dailės terminai. Aiškinami dailės šakų, kūrybos priemonių, menininių technikų, žanrų, stilių, krypčių, mokyklų pavadinimai. Apibūdinamos audinių, rūbų, indų, juvelyrinių dirbinių, baldų rūšys. Yra informacijos apie fotografiją, knygos meną, spaudą. Nemaža vietos skiriama bažnytinei dailei ir architektūrai. Atsisakyta specifinių urbanistikos ir statybinės inžinerijos sąvokų. Daug dėmesio skiriama Lietuvos plastinio meno raidai. Sandara abėcėlinė. Tarptautiniai terminai turi etimologijos aiškinimus. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Gale pridėta asmenvardžių rodyklė. Nemažai iliustracijų. Žodyno aprobatą: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Ekonomikos terminai ir sąvokos: mokomasis žodynas / Vilniaus pedagoginis universitetas, Ekonomikos katedra; [sudarė J. Bagdavičius, P. Stankevičius, L. Lukoševičius]. – Vilnius: VPU I-kla, 1999. – 177, [3] p.

Šis žodynėlis – pagalbinė mokymo priemonė studijuojantiems ekonomikos disciplinas. Jame pateikiami pagrindiniai ekonomikos terminai ir išsamūs jų aiškinimai. Sandara abėcėlinė. Terminai nekir-

čiuoti. Kitų kalbų atitikmenų nėra. Skiriamas studentams, verslininkams, vadybininkams, visiems, besidomintiems ekonomika.

Elektrotechnikos terminų žodynas: lietuvių, vokiečių, anglų, prancūzų, rusų kalbomis / Kauno technologijos universitetas; rengimo grupė: R. J. Mukulys... [et al.]; terminologas J. Klimavičius; moksliniai redaktoriai: A. Smilgevičius, St. Žebrauskas. – Kaunas: Technologija, 1999. – 871 p.

Tai pirmasis elektrotechnikos terminų žodynas Lietuvoje. Jame pateikiama 11530 teorinės ir taikomosios elektrotechnikos, energetikos, elektros mašinų, elektros pavarų, automatikos, automatinio valdymo ir reguliavimo, elektronikos, skaičiavimo technikos, šviesos inžinerijos, fizikos, matematikos, chemijos, medžiagotyros ir kitų sričių terminų. Šis žodynas – verčiamasis. Pateikiama sinonimų, neteiktinų terminų su nuorodomis į norminius. Sandara abėcėlinė lizdinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodyno gale yra abėcėlinės vokiškų, angliskų, prancūziškų, rusiškų terminų rodyklės. Žodyno aprobeta: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Enciklopedinis bankininkystės ir komercijos žinynas = The reference dictionary of banking and commerce: T. 2: Pasaulio valiutų ir monetų žinynas = The reference dictionary of world currencies and coins: Numizmatikos terminai, pinigų kodai, grynys / A. Buračas; Vilniaus universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas. – Vilnius: Valstybės žinios, 1999. – 366, [2] p.

Žinyne apžvelgiami įvairių pasaulio šalių esami ir buvę piniginiai vienetai bei jų sistemos. Pateikiami svarbiausi numizmatikos ir valiutinių operacijų terminai, įvairių valiutų keitimo kursai, tauriųjų metalų grynio lentelės, pinigų apsaugos žymos ir kt. Lietuviški terminai turi angliškus atitikmenis ir trumpus aiškinimus. Kai piniginių vienetų pavadinimų vartoseną nenusistovėjusi, dažniau vartojama forma pateikiama pirmoji. Sandara abėcėlinė lizdinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Rodyklių nėra.

Jonizuojančiosios spinduliuotės ir radiacinės saugos terminų žodynas / V. Valiukėnas, E. Makariūnienė, G. Morkūnas. – Vilnius: Litimo, 1999. – 152 p.

Verčiamajame aiškinamajame žodyne pateikiami 336 radiacinės saugos srityje dažniausiai vartojami lietuviški terminai, jų paaiškinimai bei atitikmenys anglų, prancūzų, vokiečių ir rusų kalbomis. Tai terminai, įvardijantys jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinius, jų kuriamas spinduliuotės, jonizuojančiųjų spindulių sąveiką su įvairiomis terpėmis, jų poveikį gyviesiems organizmams, jonizuojančiąją spinduliuotę apibūdinančių dydžių ir vienetų pavadinimai, praktinėje radiacinės saugos veikloje vartojami terminai. Terminai išdėstyti lizdais ir pagal abėcėlę. Dauguma terminų turi visų keturių kalbų atitikmenis. Žodyno gale yra lietuviškų terminų rodyklės pagal pirmąjį bei pagrindinį termino žodį ir kitų kalbų terminų rodyklės pagal pagrindinių žodžių ir rūšinės dalies abėcėlę. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodynas skiriamas radiacinės saugos specialistams, jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių naudotojams, dėstytojams, vertėjams. Žodyno aprobeta: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Karybos žodynas / A. Smetona; Lietuvos karo akademija. – Vilnius: [LKA], 1995 [i.e. 1999]. – 450, [1] p.

Lietuvių kalbos enciklopedija = Lithuanian Language Encyclopedia / V. Ambrazas, A. Girdenis, K. Morkūnas, A. Sabaliauskas, V. Urbutis, A. Valeckienė, A. Vanagas; Lietuvių kalbos institutas; parengė K. Morkūnas. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1999. – 745 p.

Leidinyje aprašo lietuvių kalbos sandarą, istoriją, tarmes, ryšius su kitomis giminiškomis kalbomis, žymesnius tyrinėtojus. Jame aiškinama nemažai kalbotyros terminų. Kai kurie terminai turi etimologijos aiškinimus. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Sandara abėcėlinė. Enciklopedija skirta visiems, kurie domisi lietuvių kalba, jos šaltiniais ir tyrėjais.

Mokyklinis istorijos žinynas / sudarė K. Ponelienė. – Kaunas: Šviesa, 1999. – 262, [1] p.

Šiame leidinyje pateikiami istorijos terminai, įeinantys į mokyklinės istorijos programas ir vartojami vadovėliuose. Žinynas skiriamas vidurinių mokyklų moksleiviams. Terminai trumpai paaiškinti, prie tarptautinių žodžių pateikiamas kilmės aiškinimas. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti.

Mokyklinis rusų–lietuvių ir lietuvių–rusų kalbų matematikos terminų žodynas / V. Matiuchinas. – Vilnius: Tužlita, [1999]. – 103, [1] p.

Verčiamasis žodynas skirtas vidurinių mokyklų dėstomąją rusų kalbą mokiniams. Jį sudaro dvi dalys: rusų–lietuvių ir lietuvių–rusų. Pateikta apie 4000 terminų – daugiau, negu reikėtų pagal vidurinės mokyklos programą. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti.

Profesinio rengimo terminų aiškinamasis anglų–lietuvių kalbų žodynėlis praktikams / Profesinio mokymo reformos programa; [rengė V. Rimkevičienė, A. Juozaitis, A. Puteikienė, A. Vosyliūtė]. – [Vilnius: PMRP koordinavimo centras, 1999]. – 112 p.

Žodynėlis parengtas PHARE Profesinio mokymo reformos programos koordinavimo centro iniciatyva kaip pagalbinė priemonė programą įgyvendinantiems praktikams, profesinio rengimo specialistams. Sandara abėcėlinė lizdinė. Žodynas verčiamasis. Šalia angliško termino pateikiamas jo lietuviškas atitikmuo ir aiškinimas. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Rodyklių nėra.

Socialinės apsaugos terminų žodynas / [rengė S. Angele (grupės vadovė), A. Dobravolskas, St. Keinys, L. Murauskienė, R. Sakalaitė, H.-D. Steinmeyer]. – Vilnius: Sveikatos ekonomikos centras, 1999. – 157, [1] p.

Šis žodynas parengtas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu. Į žodyną įdėta terminų, kurie Lietuvoje tradiciškai būtų priskiriami prie sveikatos apsaugos organizavimo bei finansavimo

terminijos, bet nedėta dalis techninių darbo, užimtumo ir darbų saugos terminų, kurie, kitaip negu Lietuvoje, nepriskiriami prie socialinės apsaugos terminų. Žodyną sudaro trys dalys: 1) verčiamasis aiškinamasis žodynas, kuriame pateikta apie 1100 paaiškintų lietuviškų terminų ir jų anglišku atitikmenų, 2) anglų–lietuvių kalbų terminų žodynas, į kurį papildomai įdėta apie 30 terminų, 3) sisteminė lietuviškų terminų rodyklė. Sandara abėcėlinė. Šalia lietuviškų terminų, jei yra, pateikta sinonimų bei trumpesnių variantų. Lietuviški terminai sukirčiuoti. Žodyno aproбата: „Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo neprieštarauja“.

Stereochemijos sąvokos / P. Kadziauskas; Vilniaus universitetas. Chemijos fakultetas. – [Vilnius]: VU I-kla, 1999. – 139, [1] p.

Stereochemijos žodynas skirtas ne tik studijuojantiems organinę chemiją, bet ir biochemiją, stambiamolekulinių junginių chemiją ar neorganinę chemiją. Šalia lietuviškų terminų pateikiami jų angliški atitikmenys ir aiškinimai. Daug grafinių pavyzdžių. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai nekirčiuoti. Gale įdėta anglišku terminų rodyklė. Žodynas terminografiškai parengtas prastai.

Szkolny słownik chemiczny polsko–litewski, litewsko–polski = Mokyklinis lenkų–lietuvių, lietuvių–lenkų kalbų chemijos žodynas / E. Iwaszkiewicz. – Kaunas: Šviesa, 1999. – 175, [3] p.

Šis verčiamasis aiškinamasis žodynas skirtas vidurinių mokyklų dėstomąja lenkų kalba mokiniams ir chemijos mokytojams. Jame pateikiama apie 700 vadovėliuose ar kitoje mokyklinėje literatūroje vartojamų terminų. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad dėl IUPAC cheminių junginių nomenklatūrų taisyklių lenkiškoje ir lietuviškoje chemijos nomenklatūroje yra tam tikrų nesutapimų. Žodyną sudaro dvi dalys: vienoje pateikiami lenkiški terminai, jų lietuviški atitikmenys ir aiškinimai lenkų kalba, kitoje – lietuviški terminai ir jų lenkiški atitikmenys. Sandara abėcėlinė lizdinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti.

Szkolny słownik terminów fizycznych polsko–litewski, litewsko–polski = Mokyklinis lenkų–lietuvių, lietuvių–lenkų kalbų fizikos

terminų žodynas / Z. M. Stecewicz. – Kaunas: Šviesa, 1999. – 285, [2] p.

Šį verčiamąjį aiškinamąjį žodyną sudaro dvi dalys: vienoje pateikiami lenkiški fizikos ir astronomijos terminai, jų lietuviški atitikmenys ir aiškinimai lenkų kalba, kitoje – lietuviški terminai ir jų lenkiški atitikmenys. Leidinyje pateikta žymiųjų fizikų asmenybių ir trumpų jų darbų aprašymų. Žodynas skirtas vidurinių mokyklų dėstomąja lenkų kalba mokiniams, ypač abiturientams. Sandara abėcėlinė. Lietuviški terminai sukirčiuoti.

Sudarė *Jolanta GAIVENYTĖ*

Jolanta GAIVENYTĖ
Lietuvių kalbos institutas
Antakalnio g. 6
LT-2055, Vilnius
El. paštas jolantag@ktl.mii.lt

2000 10 16